

DIACOVENSIA

Teološki prilozi, god. I., br. 1, Visoka bogoslovna škola Đakovo, Đakovo, 1993.

Prvi put Visoka bogoslovna škola (VBŠ) u Đakovu započinje izdavati stručni časopis s područja teoloških znanosti. Nakana je profesorskog zbora VBŠ u Đakovu, kako ističe uredničko vijeće u proslavu »u novome časopisu objavljuvati vlastite radove i time obogatiti Đakovačku i Srijemsku biskupiju, kao i cijeli narod Božji, Crkvu Kristovu. No časopis prihvaća i druge šuradnike s područja teoloških i srodnih znanosti« (7). Novi časopis nosi ime **Diacovensia** s podnaslovom Teološki prilozi, a izlazit će, zasada jedanput godišnje. Časopis je »prilagođen novim prilikama, novim vremenima i novim teološkim vidicima, posebno onima koje je otvorio Drugi vaticanski Sabor sa svojim Duhom Svetim nadahnutim dokumentima.« (iz uvodne riječi biskupa Ćirila Kosa, 9). Teme su zanimljive, autori probrani. Radovi su po stilu pristupačni i širem krugu korisnika. Teško je vjerovati da obrazovana laika ne bi zanimala ponuđene teme. Nakon proslova uredničkog vijeća (7) i riječi biskupa Đakovačkog i Srijemskog Ćirila Kosa, velikog rektora VBŠ (9-10) u povodu izdavanja prvog broja Diacovensie, časopis sadržava priloge iz područja teologije, filozofije, povijesti i povijesti umjetnosti. Autori su domaći, profesori VBŠ i suradnici izvana.

Nikola Dogan u radu »Kršćanin pred izazovom demokracije« (11-23) piše i raspravlja o kršćanskom shvaćanju čovjeka, demokraciji i čovjeku, ostvarivanju ljudskih prava, crkvi i demokraciji te kršćaninu i demokraciji. Zaključuje »da je demokracija za kršćanina izazov u vjeri, jer ona je teološki izazov. Za njega postoji samo jedna demokracija - ona koja kao pravu vrijednost u svojem središtu vidi čovjeka. (...) Jednom riječju, kršćanin u svojem pravom biću jest građanin demokratskoga svijeta« (22).

Đuro Hranić u raspravi »Čovjek - slika Božja. Teološka antropologija Ivana Pavla II.« (24-44), govori o uvjetovanosti papina učenja o slici Božjoj (I. personalistička filozofija Karola Wojtyle kao pozadina teologije slike Božje u učenju Ivana Pavla II., II. Papina metoda teološke analize čovjeka - slike Božje, III. polemika s parcijalnim antropologijama, IV. teologija slike Božje kao temelj moralne teologije i sakramentalnosti ženidbe), zatim o naglascima teologije slike Božje u učenju Ivana Pavla II. (I. glavne odrednice Papine teologije slike Božje, II. objava slike Božje kroz ljudska izvorna sredstva, III. elementi čovjekove sličnosti Bogu) te o teologiji slike Božje u učenju Ivana Pavla II. u njezinu povijesno - teološkom kontekstu. »Susret i sukob. Etnički ishodi dijaloške filozofije kod Bubera i Grisebacha« (45-61), naslov je studije Helmuta Renöckla (u prijevodu F. Gruića). Autor raspravlja o tzv. filozofiji susreta ili dijaloškoj

filozofiji (1. na što reagira dijalogika, od čega se ograđuje?, 4. veličina i granice dijalogike) i govori o Martinu Buberu (2. Martin Buber: Predistancija i odnos) i Eberhardu Grisebachu (3. Eberhard Grisebach: riječ i proturiječ), najznačajnijim zastupnicima dijalogike te njihovim viđenjima i interpretacijama. U radu »Antitrinitarno učenje u 16. stoljeću« (62-68) Ivan Zirdum piše o antitrinitarnom pokretu, nastanku, najznačajnijim predstavnicima pokreta i učenju antitrinitaraca u osporavanju istinskog Kristovog božanstva i tajne presvetoga Trojstva. Nevelika, ali poticajna studija naglašava da »cijela stvar« i danas zaslužuje pozornost.

Franjo Gruić u radu »Katekizam katoličke Crkve« (69-81) govori o »Katekizmu katoličke Crkve« koji je kao »izlaganje crkvene vjere za naše vrijeme« objavio Papa Ivan Pavao II. 1992. godine. Autor donosi povijesni pregled i obrađuje, napose, vrijeme i problematiku nakon Drugog vatikanskog sabora te piše o »Katekizmu katoličke Crkve« iz 1992. godine, njegovu nastanku i »novostima«. »Školski vjeronauk u Hrvatskoj nakon drugog svjetskog rata (1945. - 1952.)« (92-107), rad Marka Jerkovića obrađuje vjeronauk u novonastalim vremenima nakon drugog svjetskog rata (I. školski vjeronauk u svjetlu novih odnosa između katoličke crkve i Narodne Republike Hrvatske), govori o pastirskom pismu katoličkih biskupa Jugoslavije od 20. rujna 1945. godine, ustavu FNJR iz 1946. godine i vjerskom odgoju te protestu katoličkih biskupa protiv zabrane vjeronauka i ateizacije u školama. Autor posebno piše o Đakovačkoj biskupiji (II. školski vjeronauk u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji (1945. - 1952.), o ukidanju katoličkih organizacija, obnovi pastoralnog djelovanja, poslijeratnoj vjeronaučnoj praksi, problemima i perspektivama, snalaženju crkve u postupnom ukidanju školskog vjeronauka i aktivnostima odbora za katehizaciju i propovijedanje Đakovačkog pastoralnog instituta. I na kraju, o školskom vjeronauku u crkvenim prostorijama.

Andrija Šuljak u radu »Kult majke Božje u pastoralnom djelovanju biskupa Josipa Jurja Strossmayera« (108-121), govori o pastoralnom djelovanju Đakovačkog biskupa, danas gotovo nepoznatom u javnosti i historiografiji. Autor posebno obrađuje Strossmayerov odnos prema kultu majke Božje (u znaku Marije, Strossmayer i dogma bezgrešnog začeća bl. djevice Marije, Strossmayerova katedrala, Marijin spomenik, Marijine crkve u biskupiji, Marijanski tisak u biskupiji). Šuljak smatra »možda ne bi bilo pretjerano, uz druge počasne naslove koje je nosio, Strossmayeru dati i naslov Marijanski biskup«.

»Bogorodični likovi u Đakovačkoj katedrali« (122-130), naslov je rada Antuna Jarma. Autor sažeto, jasno i pristupačno i širem krugu korisnika donosi niz zanimljivih i važnih podataka i navoda korisnih i nezaobilaznih za poznavanje i razumijevanje ikonografije Đakovačke katedrale.

Zvonko Pažin i Nedjeljko Čutura u studiji »Alegorijsko tumačenje mise u nekim našim molitvenicima« (131-141) pišu o nastanku alegorijskih tumačenja

mise te posebno obrađuju i govore o alegorijskom tumačenju mise na primjeru nekih naših molitvenika.

Stjepan Sršan u radu »Popis Slavonskih župa i škola Pečuške biskupije godine 1766.« (142-158) objavljuje i komentira spis iz biskupijskog arhiva u Pečuhu (Conscriptio discriptus Sclavonialis quinque - Ecclesiensis anni 1766.) koji daje osnovne podatke o župama i mjestima u istočnoj Hrvatskoj koje su do kraja 18. stoljeća bile pod Pečuškom biskupijom.

U Osijeku počesto raspravljana ili bar načinjana tema »Prijenos sjedišta Đakovačke i Srijemske biskupije iz Đakova u Osijek« (159-164) naslov je rada Marina Srakića. Autor se ne upušta u šire ocjene problema, donosi osnovna pitanja, podatke i odgovore važne za stvaranje što jasnije slike o problematici o kojoj govori.

Antun Jarm u radu »Đakovačka katedrala požar i obnova 1933 - 1937.« (165-181), govori o velikom požaru koji je 1933. godine zahvatio Đakovačku katedralu. Autor donosi kronologiju i opis događaja, opisuje štetu koja je tom prilikom nastala, govori o uzrocima požara kao i o obnovi do 1937. godine.

Slijedi razgovor »Vjeronauk ponovno u školi« (182-192) Pere Aračića sa sveučilišnim profesorom dr. Edgarom Josefom Korherrom, poznatim i iskazanim austrijskim katehetom (prijevod s njemačkog: Z. Pažin). I na kraju prikazi. Pero Aračić piše o knjizi Edgara Josefa Korherra »Beten Lehren - Beten Lernen. Grundkurs der Gebetspädagogik mit Übungsvorschlägen«, Styria Verlag, Graz, 1991. (193-196), a Zvonko Pažin o knjizi Ruperta Bergera »Mali liturgijski leksikon«, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 1993. U prijevodu A. Jarma (196-197).

Većina radova objavljenih u prvom broju Diacovensiae ima i sažetak na njemačkom i talijanskom. Bilo bi uputno da ubuduće svi radovi sadrže sažetak na nekom od stranih jezika, i da se poradi na ujednačavanju pisanja bilježaka u radovima, što naravno prvom broju đakovačkih teoloških priloga ne umanjuje vrijednost i zanimljivost.

Dr. Vladimir Geiger